

Verslag Training Vrede, Religie en Vrouwelijk Leiderschap

van 12 t/m 15 september 2013

in Kontakt der Kontinenten in Soesterberg.

“Het was een andere manier om naar onze religie te kijken: we zochten naar vredeswerk, vanuit pijn en het verlangen naar verbetering.”

Een kleine veertig vrouwen (en een man) hebben zich een lang weekend gebogen over hun religies, Christendom en Islam, om met elkaar ontdekken hoe de eigen religie vrede verkondigt en hoe de Bijbel en de Koran inspireren tot vrouwelijk leiderschap. De training werd in twee groepen gegeven, een Christelijke groep en een Islamgroep. Beide groepen werkten afzonderlijk; zij ontmoetten elkaar aan begin en eind van de training en tijdens de maaltijden. Zo konden zij uitgaan van een gezamenlijk uitgangspunt en diep op de teksten ingaan.

Twee gerenommeerde, internationaal bekende vrouwelijke theologes waren uitgenodigd om inleidingen te verzorgen: Esther Mombo uit Kenia en Musdah Mulia uit Indonesië. Daarnaast waren er twee trainers uitgenodigd die met de deelnemers concreet ingingen op diverse teksten.

Esther Mombo is professor aan de St. Paul's universiteit in Limuru, Kenia. Ze is lid van de Anglicaanse kerk. Daarnaast is ze lid van de Circle of Concerned African Women Theologians. Haar eerste voordracht ging over het lezen van de Bijbel: daarbij moet rekening worden gehouden met de culturele context van de tijd waarin de boeken geschreven zijn en met vertaalproblemen. De juiste vertaling van het boek Exodus zegt dat man en vrouw als partners, dus gelijkwaardig zijn geschapen. De tweede lezing ging over het wezen van vrouwelijk leiderschap: leiderschap hoeft geen patriarchaal top-down gebeuren zijn, maar een samen toewerken naar besluiten die door iedereen gedragen worden. Dat proces in gang zetten en ontwikkelen is transformatorisch leiderschap.

Aansluitend werden met Lieve Troch - o.a. hoogleraar 'Feministische studies in theologie en religiewetenschappen' - bijbelverhalen geanalyseerd aan de hand van een methode van 'bevrijding en transformatie'.

Musdah Mulia is voorzitter van de Indonesian Conference on Religion for Peace (ICRP). Zij is professor 'Islamitisch politiek denken' en 'Islam en de principes van mensenrechten' aan de Syarif Hidayatullah State Islamic University te Jakarta.

Haar eerste lezing ging over Tawhîd: er is geen God behalve Allah. Alleen God is verheven en mensen zijn onderling gelijkwaardig. Mulia geeft dan ook aan dat het niet de islam is die vrouwen op een lagere plek zet, maar dat religieuze autoriteiten vrouwen een minderwaardige positie toebedelen. De valkuil bij tekstinterpretatie is het geïsoleerd kijken naar een onderwerp. Vaak wordt gekeken naar één of enkele verzen binnen de Koran of de islamitische overleveringen (*hadiths*) die een onderwerp beschrijven en wordt op basis daarvan een oordeel geveld of een antwoord op een vraag gegeven. “Je moet alle verzen lezen en alle *hadiths* over een onderwerp, benadrukt Mulia.

Trainer Abdulwahid van Bommel - o.a. buitengewoon hoogleraar Islamitische geestelijke verzorging - gaf daarna een theoretische uitleg over exegese en hermeneutiek, en vervolgens oefeningen in zelf exegese bedrijven met een bepaalde koransoera als onderwerp. Het zelf lezen van de koran, zelf nadenken, zelf (als vrouwen) interpreteren is erg belangrijk voor zelfontplooiing en empowerment. In de tweede lezing benadrukte hij Islâh baina'n-Nâs: vrede stichten, verzoening en bemiddeling kennen geen gender! Alle aanmoediging vanuit de Koran wordt elke keer opnieuw zowel tot mannen als tot vrouwen gericht.

Na de training kwamen beide groepen bij elkaar, om hun ervaringen uit te wisselen. De overeenkomst tussen beide religies bleek frappant en ook de ervaringen van de deelnemers kwam voor een belangrijk deel overeen. De training is als zeer intensief ervaren, en bleek voor velen een eye opener. Als de heilige boeken worden bekeken vanuit het oogpunt van bevrijding van onderdrukking, krijgt de religie een nieuw gezicht. Religie kan ook humanistisch en progressief zijn, in overeenstemming met de principes van de mensenrechten. De deelnemers vinden dat zij bevoorrecht zijn, dat ze dit hebben meegemaakt en voelen de verantwoordelijkheid om dit uit te dragen, de boodschap door te geven.

De training werd georganiseerd door het Platform Vrouwen & Duurzame Vrede, een samenwerkingsverband van Nederlandse vrouwen- en vredesorganisaties. Het Platform werkt aan het versterken van de positie van vrouwen in Nederland en daarbuiten, zodat zij op gelijkwaardige wijze kunnen bijdragen aan het voorkomen van oorlog, aan duurzame vrede en wederopbouw. Het project Vrede, Religie en Vrouwelijk Leiderschap is een van de activiteiten om de uitvoering van VN-Veiligheidsraadresolutie 1325 - Vrouwen Vrede Veiligheid - te bevorderen. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door Oxfam Novib en de commissie PIN van de Konferentie Nederlandse Religieuzen.

Hilversum, 13 oktober 2013.
Janne Poort - van Eeden

